

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere)

► Mt 15,21–28

A hit és könyörületesség morzsái

A vasárnap jellege

Böjt második vasárnapja a latin bevezető zsoltáról (Zsolt 25,6) kapta a nevét: „Emlékezzél meg, Uram, irgalmadról és kegyelmedről, mert azok öröktől fogva vannak.” (Reminiscere miseratio-num tuarum, Domine...) Liturgikus színe a lila. Témája: az Úr szolgája (HAFENSCHER 2010, 352–353. o.). A vasárnap bevezető igéje: „*Isten Fia szolgálai formát vett fel, és emberekhez lett hasonlónak, megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*” (Fil 2,7–8)

A vasárnap evangéliumi szakasza, amely esetünkben az igehirdetési alapige is, a kánaáni asszony története (Mt 15,21–28). Az első böjti vasárnaphoz (a sátán legyőzője) hasonlóan itt is a „harc” kerül előtérbe. Jézus próbára tette az asszonyt, hogy hitének erőssége nyilvánvalóvá legyen. A küzdelmünket győzelemre vinni egyedül az Úr Jézus Krisztus segíthet, aki önmagát feláldozva diadalmaskodott értünk. Hirdeti, hogy ezzel az elviselhetetlen kísértéssel szemben soha nem szabad feladnunk a harcot, állhatatosnak kell maradnunk.¹ Erre a küzdelemre utal *Evangélikus énekeskönyvünk* 189-es éneke, amely Krisztus mai gyülekezetinek is himnusza: „Királyi zászló jár elől, / Keresztfá titka tündököl”.

Az epistola pedig (1Thessz 4,1–8) a megszentel-tetésünkért való igazi böjti harcra int: „...*nem tisztátalanságra, hanem szentségre hívott el az Isten!*” Krisztus híve szüntelen harcban áll az ördöggel, a világ és saját teste kísértéseivel. Ezekben a harcokban, megpróbáltatásokban, ha büntudattal kiáltunk Istenhez, alkalmassá tesz minket a szent életre.²

Amit a textusról tudni kell

A kánaáni asszony történetét nemcsak itt, Máténál, hanem Márk evangéliumában is megtaláljuk (Mk 7,24–30: a pogány asszony hite). A párhuzamos történetben sok hasznos információt találunk, amely közelebb visz a perikópa megértéséhez.

Az evangélista elbeszélése szerint Jézus „onét” (ἐκεῖθεν) – ami, ha Mt 14,34-re gondolunk, a Genézaret-síkságra (KARNER 1935, 107. o.) utal – „visszavonul” Tírusz és Szidón vidékére. Márk evangélista fogalmazásában: „*bement egy házba, és nem akarta, hogy bárki is tudjon róla.*” Azonban ottlétét nem lehetett titokban tartani; felkereste őt egy pogány asszony.³ Máténál a megjelö-

² Uo.

³ „Némely kutató egészen messzire megy az értelmezésben, és azt mondják, hogy a nő prostituált volt, mert egy átlagos nő nem merte volna így megszólítani Jézust egy nagyobb csoport előtt. Jézust azonban éppen nem arról ismerjük, hogy problémát jelentene számára szociálisan peremre szorult emberekkel szóba elegyedni.” (KOVÁCS 2017)

¹ Böjt második vasárnapja. *Ihlet. Igehirdetési előkészítők tára*, <https://uni.lutheran.hu/bajt-masodik-vasarnapja-reminiscere/>.

lés – kánaánita (Χανααί) – nemzetségbeli hovatartozását írja le, amely Palesztina ősi, zsidóság előtti lakóinak a neve, illetve Jézus idején a főníciaiaké, ahogyan Márk utal rá.

Eleinte „csak” Jézus után kiáltozik az asszony, később azonban (25. vers) láthatjuk, hogy hiába utasítja el Jézus kemény szavakkal, testhelyzetén is változtat, megalázkodik, és kitartóan kérleli az Urat, leborulva (α προσεκύνει kifejezés a hódolatot, imádást is kifejezi) annak lábai elé.

A 26. versben újra válaszol Jézus, miszerint nem szabad a gyerekek kenyerét odavetni a kis-kutyáknak (ezzel a kicsinyítő képzővel tompítja Jézus a pogányokra használt „eb” kifejezést). Ezzel arra is utal, hogy be kell töltenie hivatását, vagyis nem térhet le a pogányokhoz vezető útra, hiszen akkor a „fiak” nem kapnák meg az őket megillető kenyeret (KARNER 1935, 107. o.).

A kánaáni asszony azonban meghajol Izrael elsőbbsége előtt, nem akarja Jézus munkájának isteni tervét keresztelni. Ő a morzsákkal is „megelégszik”, amelyek lehullanak (πιπτότωι – leesettek) a kutyák gazdáinak asztaláról. Rámutat, hogy Jézus küldetése nem szenved csorbát, ha segít rajta. A könyörületesség, amelyre kéri az asszony még a 22. versben, itt, a 27. versben teljesül be (Ἐλεησόν – könyörülj). Jézus meglátja az asszony hitét, reménységét és bizodalmit az Istenben, mert nyomorúságában tőle vár és kér segítséget. Ez a hit nem szégyenül meg, hanem megtalálja az utat Jézushoz, és legyőzi a válaszfalat Izrael és a pogány népek között. Ezen a ponton az elbeszélés rokon a kapernaumi százados történetével (8,5–13).

A perikópa megértése

Az elbeszélésben az asszony gonosz lélektől megszallt, beteg gyermeke számára keres segítséget Jézusnál. Az ἰδοὺ felkiáltó szó (’lám, ’íme, ’vedd észre’) is nyomatékosítja, hogy az elbeszélő jelentős mérföldköre szeretné felhívni a figyelmet Jézus küldetésével kapcsolatban. Feltűnő, hogy az

„Uram, Dávid Fia” megszólítást használja, azaz Jézust Izrael messiási királyának nevezi. Ebben a történetben nem az lesz az érdekes, hogy milyen csodás gyógyítás történik Jézus által, hanem hogy hogyan hallgatta meg, és könyörül meg rajta.

Jézus küldetése kizárólag Izrael házának, tehát a választott népnek az elveszett juhaihoz szól. Ahogy Mt 10,5–6-ban olvassuk: „Ezt a tizenkettőt küldte ki Jézus, megparancsolva nekik: Pogányokhoz vezető útra ne térjete, samaritánusok városába ne menjete be, inkább menjetek Izrael házának elveszett juhaihoz!”

A 28. vers lezárja az elbeszélést, és a γεννηθῆτω ’legyen meg, ’történjék meg’ kifejezéssel erősíti meg, hogy meglesz, amit az asszony kér, mert nagy az ő hite. Az ἰάθη jelentése – ’meggyógyított, ’megszabadult a bűntől, a hibáktól, ’megváltást nyert’ – jól tükrözi, hogy a hit az, ami hozzávezette az asszonyt és lányát a nyomorúságuk feloldódásához. Az Úr vitte véghez a csodát, de az anya hite nélkül a lánya nem gyógyult volna meg.

Igehirdetési vázlat

Hit

A történet nagyon erős és kifejező a tekintetben, hogy bizonyosságot szerezzünk arról, hogy Krisztus élete és cselekedete nélkül megrekednénk esendőségünk, kísértéseink béklyóiban, és talán még hátrébb lennénk a rangsorban, mint a történetben leírt „ebcskék”. Bőven hibázunk, esendőek és bűnre hajlamosak vagyunk. A Jézus Krisztusba vetett hit emel ki bennünket ezekből a mélységekből.

Könyörületet várva

Könyörületesen kell lennie Krisztusnak ahhoz velünk szemben, hogy nekünk hitünk legyen öbenné? Azt várjuk, hogy ő lépjen először? A kánaáni asszonynak nincsenek ilyen kérdései. Az ő szívében ott a bizonyosság, hogy Jézus segít rajta. Ő előbb hisz, mint ahogy Jézus könyörületesen vele. Ráadásul mi az első elutasítás alkalmával felad-

nánk, visszavonulnánk, és csalódottan elmennénk Jézus közeléből. Hiszen a ma emberével ez más-képp működik. Várjuk a megbocsátást, az áldást, a könyörületet, a megelőző szeretetet. Ha nem is a „hiszem, ha látom”, de legalábbis a „hiszem, ha érzem és megtapasztalom Isten jóságát az életemen” mentalitás jellemez minket. Akkor majd hiszek, akkor majd bekapcsolódom a gyülekezeti életbe: járok templomba, és imádkozom, ha Isten megbizonyítja, hogy érdemes a hitemre, a bizalmamra.

Isten jelenlétét és munkálkodását nehéz észrevenni a mindennapokban, mert sok minden van, ami elhomályosítja azt. Ennek az asszonynak is volt bőven, ami el tudta volna tántorítani, mégis hitte, hogy Jézus segíthet rajta.

Provokáció

Lehet, hogy azért szólította meg Jézust ez a pogány asszony, mert elkeseredésében nem tudott már mást tenni? Egyfajta utolsó utáni lehetőségként ment oda Jézushoz, akiről azt hallotta, csodákat tud tenni?

A ma embere a sok tudományos, vallásos és ezoterikus módszer keresztütésében talán valóban utolsóként folyamodik az imádsághoz, utolsóként bizakodik az Úrban, és kezd el hinni benne, hogy segíteni tud rajta.

Ennek az asszonynak viszont nem álltak rendelkezésére a modern világ tudományos eszközei, ráadásul szembe kellett néznie azzal, hogy pogányként a választott nép szemében rossz a megítélése, és a lányát gonosz lélek szállta meg. Hatványozottan nehéz helyzetből indul. Nyilvánvalóan a lánya iránt érzett szeretet vezérelti őt. Annyira, hogy tulajdonképpen megalázza magát, és könyörög, kérlel, esdekel, leborul Jézus lábai elé.⁴ Megérzett valamit, ami nekünk még a

⁴ Az egyik magyarázat szerint a „leborulni” ige görög alakja a kutya szóból ered (tulajdonképpen „lemegy kutyába”). Mivel Jézus látja, hogy az asszony kutyaként viselkedve megalázkodik előtte, azért nevezi őt így. A nő ezután csak még jobban megalázkodik, és folytatja a kutyaanalógiát. De mégis mi más tehetett volna? (KOVÁCS 2017)

Szentlélek munkálkodásával is elképzelhetetlennek tűnik. Hiszi, hogy csak Jézus segíthet rajta, csak az Úr gyógyíthatja meg a lányát.

Mi a morzsa a kenyérhez képest?

A morzsa is a kenyérből származik, hiába van kevesebb belőle, sokszor nagyon sokat számít az a kevés is, ahogyan látjuk is az asszony esetében. Ahogy a gyakran emlegetett mustármagnyi hit is hegyeket képes elmozdítani.

Jézus könyörülete

Mi is valójában a könyörületesség? Valahogy úgy lehetne megfogalmazni, hogy mindennek ellenére: minden rossz és minden kedvezőtlen körülmény ellenére meghallgattatásra találunk, mérhetetlen lehetőséget kapunk, elfogadásra és szeretetre méltónak találtunk. Erre pedig valójában csak az Isten képes, és csak egyszülött Fiában, a Jézus Krisztusban való hit által.

További javaslatok az istentisztelethez

Énekek

EÉ 81; 181; 319

Lekció

Kötelező: Ézs 5,1–7; fakultatív: 1Thessz 4,1–8

Illusztrációk

GONDOLAT

„Hitünk által kapcsolódunk be tehát Isten megváltói művébe, és merülünk el végtelen titkaiban. A hit által válunk az új választott nép tagjaivá Jézus Krisztusban. S ennek fényében leszünk képesek arra, hogy az Isten akarata szerinti, egyetemes gondolkodásmód részesei, képviselői és közvetítői legyünk.” (BÁTOR 2020)

VERS

Ady Endre: *Hiszek hitetlenül Istenben*

Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok,
Mert sohse volt úgy rászorulva
Sem élő, sem halott.

Szinte ömölnek tört szívemből
A keserű igék,
Melyek tavaly még holtak voltak,
Cifrázott semmiség.

Most minden-minden imává vált,
Most minden egy husáng,
Mely veri szívem, testem, lelkem
S mely kegyes szomjúság.

Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak,
Óh, bár haltam volna meg akkor,
Ha lekacagtalak.

Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
Óh, jaj, be kellett.
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok,
Beteg vagyok, beteg.

Meg-megállok, mint alvajáró
S eszmélni akarok
S szent káprázatokban előttem
Száz titok kavargó.

Minden titok e nagy világon
S az Isten is, ha van
És én vagyok a titkok titka,
Szegény, hajszolt magam.

Isten, Krisztus, Erény és sorban
Minden, mit áhitok

S mért áhitok? S ez magamnál is,
Óh, jaj, nagyobb titok.

Tóth Árpád: *Isten oltó-kése*⁵

FESTMÉNY

Herold Copping: *A kánaáni asszony*.⁶
Jól ábrázolja a történet főszereplőit: Jézust és a kánaáni asszonyt. Jézus határozott elutasítását, az asszony kitartását, hitét, amely az ő helyzetének ismeretében valamiféle szelídséget is áraszt magából. A harcot, hogy bármennyire is nehéz ellenféllel áll szembe, ő az Urat választotta.

Felhasznált irodalom

BÁTOR Botond OSPPE 2020. Asszony, nagy a te hited. *Magyar Kurír*, augusztus 15. <https://www.magyar-kurir.hu/hirek/asszony-nagy-te-hited>. (Megtekintés: 2024. január 11.)

Görög Újszövetség magyar nyelvtani elemzésekkel. *Ujszov.hu*, <https://ujszov.hu/text?corpus=2&book=201&chapter=15&verse=21#!201015021000020>. (Megtekintés: 2024. január 11.)

HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke, Budapest. Böjt második vasárnapja. *Ihlet. Igehirdetési előkészítő tára*, <https://uni.lutheran.hu/bojt-masodik-vasarnapja-reminiscere/>. (Megtekintés: 2024. január 11.)

KARNER Károly 1935. *Máté evangéliuma*. Keresztyén Igazság, Sopron.

KOVÁCS Barbara 2017. Problémás történetek a Bibliában – A kánaáni asszony története. *Kötőszó*, novembr 23. https://kotoszo.blog.hu/2017/11/23/problemas_tortenetek_a_bibliaban_a_kanaani_asszony.

■ PFEIFER-DÖMÖK KRISZTINA

⁵ <https://www.ars-sacra.hu/vers.php?vers=112>.

⁶ <http://tinyurl.com/kmjh54s4>.